

BELGISCHE SENAAT

VERGADERING VAN 17 JUNI 1924

Wetsvoorstel tot inlijving bij de gemeente Nieuwpoort van het grondgebied der gemeenten Oostduinkerke, Wulpen, Boitshoucke, Ramscapelle, Sint-Joris, Mannekensvere, Lombartzyde, en der gemeente Westende, behalve de bebouwde kom van Westende-Bad.

TOELICHTING

TEGENWOORDIGE BESTUURLIJKE INDEELING DER GEMEENTEN.

Het Belgisch grondgebied telt 2,623 gemeenten, waarvan 140 sedert 1830 werden opgericht.

- 456 gemeenten tellen min dan 500 inwoners,
- 1,135 gemeenten tellen min dan 1,000 inwoners,
- 1,481 gemeenten tellen meer dan 1,000 inwoners,
- 693 gemeenten tellen van 1,000 tot 2,000 inwoners,
- 107 gemeenten slechts tellen meer dan 10,000 inwoners !

De heer Vivien, verslaggever over de wet op het Municipaal Bestuur, kloeg, in 1836, in Frankrijk, over de versnippering van het grondgebied der gemeenten. Hij wees op het voorbeeld der Vereenigde-Staten, alwaar het platteland bij de steden werd gevoegd. Bij de behandeling van het verslag van den heer Vivien, drukte de heer Odilon Barrot zich als volgt uit :

« De buitengewone versnippering van de plattelandsgemeenten was een groote hinder voor elke ernstige uitbreiding van het municipaal gezag. Zelf de Regeering heeft zich daarop beroepen. Gij wilt de municipale bevoegdheid uitbreiden en steunt steeds op het beginsel dat al de municipaliteiten u eene behoorlijke agglomeratie van bevolking moeten bieden om de gemeente op verlichte wijze te besturen en zelfs om te voorzien in de uitoefening van de opdrachten die de centrale Regeering aan het gemeentelijk gezag toevertrouwd ; maar gij staat ver van de werkelijkheid af ; gij onderstelt zaken die niet bestaan ; op 37,000 gemeenten zijn er ten minste drie vierde die bestaan uit een verspreide bevolking, waaronder er weinig schrandere en bekwame mannen voorkomen, waar het zeer moeilijk is de bestand-

deelen te ontdekken van een gemeentelijk gezag dat aan al de vereischten voldoet van de bevoegdheid die gij het wilt opdragen ». (1)

De grenzen der gemeenten, zooals zij thans nog getrokken zijn, zijn zeer oud en beantwoorden niet meer aan de behoeften der moderne tijden.

Het vraagstuk van de herziening van het gebied der gemeentelijke omschrijvingen is van groot actueel belang in de verwoeste gewesten van West-Vlaanderen.

Men moge het vraagstuk beschouwen in opzicht van het behoud der vooroorlogsche gemeentelijke instellingen of in opzicht der moderne werken en instellingen der toekomst, steeds komt men tot deze practische gevolgtrekking: dat de inlijving der kleine gemeenten bij een grooter centrum noodzakelijk is.

Het openbaar onderwijs, de openbare onderstand (met de weldadige instellingen), de politie, de wegenis, ziedaar tal van traditioneele instellingen die de meeste plattelandsgemeenten, wegens gemis van geldmiddelen, niet bij machte zijn tot stand te brengen of in stand te houden.

Bovendien zullen de sociale werken voor kindermwzijn, de boekerijen, de gezondheidsdiensten, de electriciteitsverzorging, het vakonderwijs en zoovele organismen steeds het voorrecht blijven van groote gemeenten, zoolang kleine gemeenten binnen hare enge en verouderde grenzen zullen besloten blijven.

Als voorbeeld van onze vreemdsoortige gemeentelijke geografie, van de onmogelijke vormen onzer gemeentegebieden, van de zelfs ongerijmde grensscheidingen, geven wij als bijlage kaart D (2), die de grensscheiding aangeeft van sommige gemeenten van het arrondissement Veurne.

Zulke versnippering — afgezien van de vorming — sluit elken mogelijken vooruitgang van het gemeenteleven uit. En dat geldt nog veel meer voor den toestand na den oorlog, waarin onze (2,623 min 107 maakt) 2,516 gemeenten met min dan 10,000 inwoners beneden het bevolkingscijfer staan, dat als een minimum op het stuk van inkomsten moet worden beschouwd. (Met ons voorstel wordt eene gemeentebevolking van 12,000 inwoners tot stand gebracht.)

In de Kamervergadering van 26 April 1922 haalde de heer Ozeray het voorbeeld aan eener begrooting van eene gemeente der provincie Luxemburg met 264 inwoners, begrooting die 18,000 frank aan uitgaven bedroeg en 7,000 frank aan ontvangsten. Het verschil is te wijten aan het in werking treden van de sociale wetten en aan de weddeverhooging voor den veldwachter.

Uit de behandeling van de interpellatie der heeren Buyl en Pepin, die aan de bespreking voorafging van het wetsvoorstel tot verbetering van den financieelen toestand van provinciën en gemeenten, en uit de debatten in den Senaat, naar aanleiding van de interpellatie van de heeren Vinck en Seeliger over de financieele zelfstandigheid der gemeenten, blijkt ten overvloede wat volgt: de versnippering over het Belgische grondgebied van al deze uiterst kleine gemeenten is eene financieele en administratieve plaag, een hinder voor elke moderniseering van het bestaan der gemeentelijke collectiviteit (3).

(1) Zie het werk van den heer JULES CHEVILLARD, gewezen prefect: *De la division administrative de la France et de la centralisation*.

(2) De kaarten A, B, C, D, waarnaar wij verwijzen, zijn bij de Griffie van den Senaat overgelegd.

(3) In deze orde van gedachten verwijzen wij naar de brochure: *Réformes administratives*, door den heer CYRILLE JANSSENS, Eerstaanwezend conducteur bij Bruggen en Wegen.

HET GRONDGEBIED DER STAD EN DIT DER HAVEN VAN NIEUWPOORT.

De vaargeul met de monding van den Yzer, bevindt zich op het gebied der gemeenten *Lombartzyde* en *Oostduinkerke* (zie kaart B).

De ontworpen afbuiging der nieuwe haven zal zich op het gebied van *Westende* bevinden.

De rechteroever van het kanaal van Veurne, tusschen den duiker der Koolhofvaart en de sluizen, ligt op het gebied der gemeenten *Ramscapelle* en *Sint-Joris*. Het kerkhof van Nieuwpoort ligt op het grondgebied dezer laatste gemeente.

De bebouwde kom van Nieuwpoort-Bad behoort tot de gemeente *Oostduinkerke*, waarvan het dorp op een afstand van vijf kilometer ligt.

De baan van Nieuwpoort-Stad naar Nieuwpoort-Bad, die drie kilometer lang is, ligt op het grondgebied van drie verschillende gemeenten.

De statie van den Staatsspoorweg te Nieuwpoort, na den oorlog om technische redenen verplaatst, moest grootendeels op het grondgebied van *Oostduinkerke* worden opgetrokken.

Is het begrijpelijk dat Nieuwpoort, die eene visschers- en handelshaven is, van de zee gescheiden is door het grondgebied van *Lombartzyde* op den rechteroever en door dit van *Oostduinkerke* op den linkeroever? Om een jaagpad aan te leggen van Nieuwpoort naar de zee ware de toelating van *Oostduinkerke* vereischt.

Op deze laatste gemeente ligt ook Nieuwpoort-Bad dat van Nieuwpoort slechts den naam heeft.

Het dok van Nieuwpoort ligt op het grondgebied der stad, maar zoo men het wilde volledigen met eene stapelplaats met toldienst, dan zou deze stapelplaats op de kaai van gezegd dok, enkel op het grondgebied der gemeente *Oostduinkerke* kunnen worden opgericht. (Zie kaart B.)

Oostduinkerke is echter een dorp waarvan de negen tiende der inwoners landbouwers zijn. Zijn grondgebied meet 2,500 meter langs de kust, en op dien afstand liggen de volgende vier badplaatsen gelegen op het grondgebied van dezelfde gemeente: *Oostduinkerke-Bad*, *Sint-Andries*, *Groenendyk* en *Nieuwpoort-Bad*. Talrijke badgasten, die sedert lang villas bezitten in deze laatste badplaats, hebben een verzoekschrift ingediend om bij de stad Nieuwpoort te worden ingelijfd.

Nu de stad met hare openbare gebouwen is heropgebouwd, ware het eene grove fout, voor het uitsluitend gebruik van de stad Nieuwpoort, een gasthuis, een weeshuis, een godshuis voor bejaarde mensen, een school voor zeevisschers, eene landbouwschool te bouwen. Voor sommige dezer gestichten moet de plaats bij voorkeur gekozen worden dicht bij de stad, maar dan moet men het grondgebied van Nieuwpoort verlaten, dat *volstrekt veel te klein is*. (204 hectaren !)

DE NEGEN BELENDENDE GEMEENTEN.

Op bijgaande kaart A hebben wij eene eenige omschrijving aangegeven, die de onderstaande negen gemeenten zou vereenigen :

GEMEENTEN.	BEVOLKING (31 December 1923).	OPPERVLAKTE h. a. c.
1. Nieuwpoort	4,642 inwoners	204 66 86
2. Oostduinkerke	3,242 »	2,224 83 32
3. Wulpen	987 »	1,257 02 56

4. Boitshoucke	165	»	335	34	87
5. Ramscappelle	560	»	1,532	40	58
6. Sint-Joris	168	»	554	22	87
7. Mannekensvere	358	»	658	48	43
8. Lombartzyde	580	»	414	47	33
9. Westende	1,078	»	905	79	30
Totalen			11,780 inwoners.	8,087	26 12

Het zijn deze negen gemeenten die wij voorstellen samen te smelten, behoudens de bebouwde kom van Westende-Bad, die de gemeente Westende zou blijven uitmaken. Dit billijkt de grens bepaald in het eerste artikel, eerste lid, van ons wetsvoorstel (zie de kaart C).

Het grondgebied van Nieuwpoort, het minst uitgestrekte dezer negen gemeenten, beslaat 204 hectaren, of 4 aren per inwoner, terwijl dit van Oostduinkerke er 2,224 beslaat, of 63 aren per inwoner. Men kan zich aldus, op het stuk van elk der openbare diensten, een denkbeeld vormen van het voordeel dat vloeien zou uit deze vereeniging voor de acht belendende plattelandsgemeenten rond Nieuwpoort.

Het jaarlijksch verslag van het bestuur der provincie West-Vlaanderen vermeldt, voor het geheele arrondissement Veurne, het bestaan van drie gasthuizen : te Alveringhem, te Veurne, te Nieuwpoort, en van een enkel moederhuis : te Nieuwpoort.

De meeste gemeenten moeten voor hare zieken zich wenden tot vreemde gestichten, die soms ver verwijderd liggen van de verblijfplaats der te verplegen zieken. Zij bezitten geen rioolstelsel, geen technisch onderwijs, geen degelijk ingerichten brandweerdienst. Moet het nog worden gezegd tot wat haar rekenplichtig beheer en hare politie zich bepalen ?

En de sociale instellingen der toekomst? Mogen de inwoners der plattelandsgemeenten daar verder van verstoken blijven, en dit om de eenige reden dat haar grondgebied te klein is, en hare gemeenschap slechts enkele honderd leden telt.

Weliswaar heeft het Parlement onlangs artikel 108 van de Grondwet met de volgende bepaling aangevuld :

« Verscheidene provinciën of verscheidene gemeenten mogen zich onderling verstaan of zich vereenigen onder de voorwaarden en op de wijze, door de wet te bepalen, om zaken van provinciaal belang of van gemeentelijk belang gemeenschappelijk te regelen en te beheeren. Aan verscheidene provinciale raden of aan verscheidene gemeenteraden mag het echter niet toegelaten zijn, te zamen te beraadslagen. »

Maar het belang van de bevolking vergt dat de bijna algeheelheid der gemeentestellingen op een breederen grondslag zouden worden ingericht. In plaats van intercommunale voor al de gemeentediensten in te richten, wat onmogelijk toe te passen ware, zou men op veel logischer wijze hier de acht gemeenten met hare kantonhoofdplaats vereenigen.

Niets ware gemakkelijker dan het eens te worden over eene gemeenschappelijke onderneming der naburige gemeentebesturen die, stelselmatig, doen alsof zij elkaar niet kennen.

Verscheidene jaren na den wapenstilstand, deed zich langs de kust geen enkele actie gevoelen, ten gunste van intercommunale diensten, zooals : eene drinkwatervoorziening, een intercommunaal gasthuis. Van Veurne tot Oostende is er sprake van verscheidene electrische centrales op te richten.

In een artikel vraagt de heer Hachez, algemeen bestuurder van de Nationale Maatschappij voor waterverzorging, zich af hoe men het vraagstuk

van het drinkwater zal aanvatten : « Zal men, zooals voorheen, de zorg laten aan de plaatselijke openbare of private besturen, wat noodlottig leiden zal tot de oprichting van evenveel drinkwaterverzorgingen als er gemeenten bestaan? Ware het niet oneindig beter het vraagstuk in zijn geheel te onderzoeken? »

Dezelfde opwerpen gelden voor de meeste gemeentediensten van het heden en van de toekomst.

Er bestaan ontwerpen van gedeeltelijke naasting van enkele gemeenten rond Nieuwpoort. Niets kan deze halfslachtige ontwerpen billijken. Alles pleit tegen hunne goedkeuring, en niet het minst het lot der gemeenten zelve die aldus gedeeltelijk zouden worden ingelijfd, dat wil zeggen versnipperd. Nu reeds zijn hare levensvoorwaarden belachelijk, maar dan zouden zij onverbiddeljk wegsterven.

Daartegenover, en wij leggen er nadruk op, moet men de voordeelen beschouwen die zouden voortvloeien uit de oprichting van Groot-Nieuwpoort : mogelijkheid een stedelijk slachthuis op te richten met veeartsenijkundig toezicht ; algemeene drinkwatervoorziening ; genees- en tandheelkundig toezicht in de scholen ; inrichting van eene gezondheids- en ontsmettingsdienst zooals te Oostende bestaat ; moderniseering van den begrafenisdienst ; oprichting eener gemeenteboekery ; oprichting van een technischen gemeentedienst die aan de tegenwoordige behoeften beantwoordt ; verbetering van de verkeersmiddelen en van de verlichting ; vooruitgang van het openbaar onderwijs dank aan de concentratie en de uitbreiding der scholen ; visschersschool, nijverheidsschool ; betere inrichting der godshuizen en der politie, enz.

« De heropbeuring der verwoeste gewesten moet niet alleen bestaan in het heropbouwen der vernielde gebouwen, het herinrichten der vernietigde nijverheid. Een volk is waard wat zijne openbare instellingen waard zijn en deze kunnen niet groeien en bloeien in het bestuurlijk kader dat ons door de middeleeuwen werd nagelaten. » (Emile COPPIETERS.)

* * *

Voor de artikelen van het wetsvoorstel, dat de toepassing van de hervorming regelt, hebben wij ons laten leiden door eenige hoofdbepalingen der wet van 30 Maart 1921 strekkende tot de vergrooting van de stad Brussel en tot de inlijving bij het grondgebied dezer stad van de gemeenten Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren, alsmede van sommige gedeelten der gemeenten Schaarbeek en Sint-Jans-Molenbeek (*Staatsblad* van 2 April 1921.)

Meer toelichting schijnen deze artikelen hier niet te behoeven.

ALBERIC DESWARTE.